

In de rubriek **Pedagogisch Nieuws** bespreekt steeds een andere medewerker van het **Amsterdams Centrum voor Kinderstudies (ACK)** belangrijke en actuele ontwikkelingen in het gezin, op school of in de instelling.

Ditmaal een bijdrage van **Hans Koot**, hoogleraar ontwikkelingspsychologie aan de **Vrije Universiteit te Amsterdam**.

P E D A G O G I S C H N I E U W S

Moordscreening

Hans Koot

Berichten over jonge lastpakken vinden we vrijwel dagelijks in de krant. Evenzo de roep om (harde) maatregelen, gevolgd door allerlei voorstellen en daadwerkelijke stappen ter bestrijding van jeugdige criminaliteit. Onze zorg is om erger dan het al voltrokken kwaad te voorkomen. In de woorden van minister Donner in zijn toespraak op 2 september bij de invoering van nachtelijke jeugddetentie: 'Hoe kunnen we jeugdige criminelen effectief aanpakken en bestraffen zonder tegelijkertijd hun kansen en perspectief in de toekomst te verminderen? Want als dat niet lukt dreigen we in een vicieuze cirkel terecht te komen... De kans dat ze daardoor tot steeds erger criminaliteit vervallen, wordt dan alleen maar groter.' Donner heeft gelijk, we willen vroege en liefst preventieve interventies bij risicjongeren. Afgezien van de vraag of er wel effectieve interventies beschikbaar en uitvoerbaar zijn is het niet onbelangrijk na te gaan op wie van alle jongeren die in het vizier van jeugdzorg of justitie komen, deze zich zouden moeten richten. Wie lopen het grootste risico om verder te

ontsporen en met wie zou je dus in ieder geval aan de slag moeten? Zijn er voordat jongeren gewelddadig worden voor spellers van hun gedrag te vinden die in principe ook nog eens modificeerbaar zijn? Wellicht zou gedegen wetenschappelijk onderzoek naar de problematiek ons daar wat over kunnen vertellen. Niet dat het ministerie er wakker van zal liggen als dat zo zou zijn. Minister Donner: 'De verklaringen lopen uiteen van voedselkwaliteit tot opvoedingsstijl en van genetische aanleg tot maatschappelijke ontzuiling. Nu is een wetenschappelijk verantwoorde verklaring nooit weg, maar als minister van Justitie heb ik graag praktische oplossingen.' Als wetenschapper zou je zeggen dat praktische oplossingen gebaseerd op getoetste feiten grotere kans van slagen hebben dan oplossingen gekozen op basis van de waan van de dag. Door ingenieurs aangelegde waterkeringen werken op den duur immers ook beter dan door soldaten gestapelde zandzakken. Zelfs de minister schijnt dat enigszins te beseffen, want een paar zinnen verder zegt hij onder meer: 'Uit wetenschappelijk onderzoek

blijkt dat juist dankzij onderwijs en opleiding jongeren zich later maatschappelijk kunnen ontplooien. Binding met school en ook met werk vermindert het risico van afglijden naar een criminele carrière.' Wellicht zijn er nog wel wat wetenschappelijke ontwikkelingen de beleidsmakers op justitie hun voordeel kunnen doen. Zo werden onlangs in Milaan door collega Loeber bevindingen uit de Pittsburgh Youth Study gepresenteerd die aan het denken zetten. Zo'n 1500 jongens, waarvan een groot deel uit risicogezinnen werden gevolgd van de basisschool tot in de jongvolwassenheid. Op die leeftijd waren al 33 van hen veroordeeld wegens moord. Loeber en zijn medewerkers gingen na in hoeverre zo'n ernstig vergrijp voorspelbaar is. Ze deden dat door eerst te voorspellen wie van de jongeren gewelddadig zouden worden en vervolgens wie van de gewelddadigen een moord zouden begaan. Het bleek dat bij wie op de kindereleeftijd vier of meer risicofactoren voor gewelddadigheid aanwezig waren een zes keer grotere kans hadden om later gewelddadig te worden dan degenen met een lager risico.

Binnen de risicofactoren voor gewelddadigheid werden in principe veranderbare factoren geïdentificeerd die elk gerelateerd bleken aan latere moord. Bij aanwezigheid van drie of meer daarvan was de kans dat de jongere als jongvolwassene veroordeeld zou worden voor moord, twaalf keer groter dan wanneer minder factoren aanwezig waren. Bovendien kon op deze manier 90% van de veroordeelden juist voorspeld worden. Zowel gegevens uit vroege jeugd als over de actuele situatie van de jongvolwassene waren daarbij in het geding. Het belangrijke nieuws uit dit onderzoek is dat een dergelijke analyse een in principe veel betere screeningsmogelijkheid geeft dan voorheen mogelijk was. Moge de minister er zijn praktische voordeel mee doen.

O ja, nog één ding: dit onderzoek was niet kosteloos. De Amerikaanse belastingbetaler had er miljoenen dollars voor over – maar dat was in het besef dat de maatschappelijke kosten van 1 moord al in de miljoenen lopen.